

ДОВІДКА
Про підсумки моніторингового дослідження навичок читання в
учнів 1-4 класів Бояницької початкової школи
Сокальської міської ради
Львівської області
у 2024/2025 навчальному році

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 року №813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти», вимог навчальних програм початкової освіти, Положення про моніторинг якості освітнього процесу у Бояницькій початковій школі СМР ЛО погодженого протоколом педагогічної ради №08 від 05.02.2024 року, затвердженого наказом по школі №10-о/д від 05.02.2024 року.

Метою моніторингового дослідження було виявити темп читання учнів, ступінь читання буквами/складами/словами; мовленнєві навички та багатство словникового запасу, встановити ступінь свідомого та несвідомого переказування. Завдання готувалися та погоджувалися на засіданні методичного об'єднання вчителів початкових класів. Матеріал для проведення моніторингового дослідження підібрано відповідно до віку учнів та відповідає навчальним програм. Оцінювання навичок мовленнєвої діяльності відбувалося у 1-3 класах відповідно наказу Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 року №813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти».

З 9 грудня по 17 грудня 2024 року у закладі освіти було проведено моніторинг навичок читання в учнів 1 – 4 класів.

Об'єктами моніторингу стали: навички читання вголос і мовчки; досвід читацької діяльності учнів; уміння читати напам'ять віршовані твори, твори малих жанрів, прозові твори; досвід мовленнєвої діяльності: уміння переказувати зміст прочитаного твору, уміння складати коротке усне висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого; знаходження інформації; формулювання простих висновків; узагальнення інформації.

Використано такі інструменти моніторингу: бесіди з учнями, вчителями, спостереження за освітнім процесом, діяльністю учнів на уроках, відвідування занять, робота з індивідуальними творами, аналіз класного журналу. Сформована на високому рівні навичка читання – це вимога сьогодення – часу, коли обсяги й різноманіття інформації суттєво збільшуються. Від рівня сформованості навички читання у 1-4 класах значною мірою залежить те, наскільки успішно здобувачі освіти зможуть сприймати інформацію (як на папері, так і на екранах цифрових пристроїв), працюючи з різнорідними й усе більш складними джерелами на наступних рівнях освіти та в позашкільному житті. Високим показником є і рівень читання дитини, і бажання читати у вільний час, і вміння використовувати будь-які тексти для особистісного розвитку.

Проаналізовано навички читання вголос та мовчки: правильність, спосіб, темп, виразність читання, а також розуміння тексту. Правильне читання цілими словами і групами слів у темпі, який дає змогу розуміти прочитане, відповідає продуктивному рівню реалізації навчальної діяльності. Застосування під час читання інтонаційних мовленнєвих засобів виразності (тон, сила голосу, логічний наголос тощо). Моніторинг навички читання мовчки поєднано з перевіркою навички взаємодіяти з текстом: аналіз прочитаного тексту, висловлення власного ставлення щодо прочитаного, формулювання висновків. Під час оцінювання читання мовчки враховано темп і спосіб читання та розуміння прочитаного. Розуміння прочитаного та навички взаємодії з текстом встановлено за допомогою відповідей на запитання за змістом прочитаного. Завдання передбачають виявлення розуміння фактичного змісту прочитаного, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, визначення

теми, основної думки твору, рис характеру персонажів, оцінювання їхніх вчинків, пояснення мови твору, складання плану твору, визначення жанру тощо.

Перевірка навичок читання вголос здійснювалася індивідуально за творами:

- 1 клас – «Парк на пустирі» В.Сухомлинський

- 2 кл. – «Гаряча квітка» В.Сухомлинський;

- 3-4 кл. – «Хто з'їв пиріжок» В.Сухомлинський;

Розвиток умінь читати виразно перевірявся після попередньої підготовки учнів. Відповідно до вимог оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи на кінець I семестру учні повинні прочитати (орієнтовно) таку кількість

слів: 2 кл. – 35-45 сл./хв.; 3 кл. – 65-70 сл./хв., 4 кл. – 80-85 сл./хв., ;

У 1 класі учень читає складами, інколи допускає помилки при читанні, розуміє поняття заголовків тексту, пов'язує його зі змістом прочитаного, що дозволяє зробити висновок про певну сформованість умінь читати з розумінням, здійснювати нескладні узагальнення за змістом прочитаного. Потрібно продовжувати формувати потребу в читанні, читацький інтерес, навички читання зі спрямуванням роботи на відпрацювання правильності, швидкості, усвідомленості, виразності читання, розвиток умінь аналізувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати тощо.

У 2 класі усі 4 учнів читають складами і словами, 1 учень допускає помилки, 2 учнів з повним розумінням, 2 із частковим, інколи ігнорують розділові знаки, 3 учні здійснюють аналіз змісту тексту, упорядковують логічно завершені частини тексту, знаходять певну інформацію.

У 3 класі 3 учні з чотирьох читають із розумінням прочитаного, цілими словами, паузами та відповідно інтонуючи, деякі ігнорують розділові знаки, інколи допускають помилки. Формують висновки, розрізняють тему й головну думку твору, визначають смислове навантаження слова, ролі окремих лексичних одиниць у висловлюванні, застосування різних видів читання залежно від навчальної мети.

У 4 класі 2 учнів читають із розумінням прочитаного, цілими словами, паузами та відповідно інтонуючи, 1 учениця інколи ігнорує розділові знаки та неправильно наголошує слова. Формують висновки, розрізняють тему й головну думку твору, визначають смислове навантаження слова, виражають своє ставлення до прочитаного.

У дослідженні взяли участь 11 учнів. Моніторингом виявлено:

- відсутнє виразне читання - 3 учні;
- не виділяються логічні паузи 3 учні;
- відсутній монолог по тексту прочитаного 2 учні;
- недочитують слова 1 учень.

В ході дослідження з'ясовано, що:

- цілими словами читають 6 учнів;
- читають без помилок 8 учнів;
- не розуміють прочитане 1 учень;
- читають вище норми 3 учнів;

Тому 6 учнів мають високу навичку читання. Вони здатні виокремлювати значущу інформацію та важливі деталі, робити висновки, визначати основну думку тексту, оцінювати достовірність інформації та обґрунтованість висновків, розуміти авторське ставлення і підтекстові смисли тощо.

4 учнів продемонстрували середню навичку читання. Тобто вони не можуть знайти наведену конкретну інформацію, зробити прості висновки, встановити послідовність подій та мету дій героїв, визначити тему тексту та основні риси відмінності чи подібності предметів, оцінити правдоподібність чи достовірність текстів з добре знайомої нескладної тематики тощо.

У порівнянні з минулим навчальним роком рівень читацької навички підвищився на 75 %. Найкращі результати темпу читання демонструють учні 4 класу. Результати опитування учнів свідчать, що лише у 4 учнів вдома практикується спільне читання книг; 5 учнів люблять читати. Вчителі працюють над тим, щоб більшість учнів віддавали перевагу книзі,

а не телефону. Найскладнішими для учнів є вміння інтегрувати інформацію, що містилася в різних абзацах тексту або в різних форматах, інтерпретувати та оцінювати таку інформацію.

Вчителі навчають учнів аналізувати тексти, ознайомлюють з літературою різних авторів, темами і жанрами, формують цінності за допомогою художніх образів, навчають висловлюватися за прочитаним текстом, розвивають творчу діяльність у літературній сфері, ініціюють учнів самостійно шукати потрібну інформацію з різних джерел, розвивають внутрішню потребу в читанні, залучають дітей до цікавих заходів тощо.

Рекомендації вчителям початкової школи:

- постійно проводити цілеспрямовану роботу по формуванню в учнів навичок правильного, свідомого та виразного читання відповідно до програмових вимог;
- організувати індивідуальну роботу з учнями, в яких навички читання сформовані недостатньо, розробити для них індивідуальні рекомендації, практичні завдання;
- урізноманітнювати види робіт з текстом;
- проводити словникову роботу, збагачуючи словниковий запас учнів;
- індивідуально повідомити батьків про рівень сформованості навичок читання дитини, надати практичні рекомендації щодо їх покращення;
- організувати надолуження навчальних втрат і навчальних розривів з читання з учнями протягом II семестру.
- працювати над розвитком в учнів інтересу до читання, розуміння текстів.